

GRUNDLAGSUTSKOTTET

Utlåtande 10/1995 rd

Regeringens proposition 55/1995 rd

Till Trafikutskottet

Trafikutskottet har genom en skrivelse av den 19 september 1995 begärt utlåtande av grundlagsutskottet om regeringens proposition nr 55/1995 rd med förslag till lag om ändring av lagen om enskilda vägar. I sin begäran fäster trafikutskottet uppmärksamhet vid de stadganden om förbud mot användning av enskild väg som ingår i lagförslagets 96 § 2 mom. och ikraftträdelsestadgande.

Utskottet har hört regeringsrådet Kalevi Perko vid trafikministeriet, lagstiftningsrådet Pekka Vihervuori vid justitieministeriet samt professorerna Mikael Hidén, Antero Jyränki och Ilkka Saraviita.

Efter att ha behandlat ärendet från statsförfattningsrättslig synpunkt anför grundlagsutskottet vördsamt följande.

Regeringens proposition

Regeringen föreslår att lagen om enskilda vägar ändras så att statsbidrag inte längre skall beviljas för väghållningskostnaderna för privata vägar. Vidare föreslås att användning av en väg för annan trafik än vägdelägarnas inte skall kunna förbjudas om kommunen har beviljat bidrag för byggande av vägen eller understöder underhållet av vägen eller svarar för underhållet. I det förstnämnda fallet är förbudet i kraft i tio år. Samma tidsbegränsning på tio år skall också gälla i de fall när statsbidrag beviljats för byggande eller underhåll av en enskild väg.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid ingången av 1996.

Utskottets ställningstaganden*Konsekvenserna av regleringen från statsförfattningsrättslig synpunkt*

Den föreslagna förpliktelsen att inte få förbjuda användningen av en enskild väg för annat än

transporter som gagnar vägdelägarna innebär en sådan begränsning av ägarnas användningsfrihet som har direkta ekonomiska konsekvenser. Förpliktelsen att tåla gäller det egendomsskydd som är tryggt genom 12 § regeringsformen.

Lagförslagets 96 §

Förpliktelsen i 96 § är förknippad antingen med fortlöpande underhållsbidrag från kommunen (1 mom.) eller med bidrag som kommunen beviljar för byggande av en väg (2 mom.). I det senare fallet gäller förpliktelsen under tio år. Förslagen motsvarar till väsentliga delar gällande lag.

I vartdera fallet baserar sig förpliktelsen enbart på att kommunen deltar i kostnaderna för byggandet av vägen eller underhållet av den. Enligt utskottets uppfattning hindrar stadgandet om egendomsskydd inte att en sådan koppling görs i en vanlig lag, i synnerhet som den begränsning av användningsfriheten som härigenom hänför sig till ägaren måste anses tämligen ringa.

Ikraftträdelsestadgandet

Enligt ikraftträdelsestadgandet fogas en liknande förpliktelse att tåla till utbetalningen av statsbidrag som nu upphör. Förpliktelsen gäller i tio år såväl för bidrag som beviljats för byggande av väg (2 mom.) som för underhållsbidrag (3 mom.). Också till denna del motsvarar regleringen gällande lag, dock med den skillnaden att den förpliktelse som enligt nu gällande stadganden hänger samman med underhållsbidragen har varit bunden till bidragskontinuiteten.

Också på dessa fall lämpar sig i princip bedömningen att begränsningens betydelse är ringa. Det är emellertid skäl att observera att det i förklaringen till ifrågakommande kapitel i årets första tilläggsbudget (RP 11/1995 rd) nämns att statsbidragssystemet för enskilda vägar avskaffas. Tiden att bereda sig på ändringen är relativt kort i förhållande till den tid som förpliktelsen skall

tålas, och detta kan i sig vara en faktor som ökar den statsförfattningsrättsliga betydelsen av begränsningar som den föreslagna. Å andra sidan har enligt 93 och 94 §§ i den gällande lagen en förutsättning för statsbidrag varit att vägen på orten är av avsevärd betydelse för samfärdsel eller att vägen behövs som tillfartsväg till fast bosättning. Det är fråga om vägar som har betydelse för samfärdseln på orten och som därför tjänar det allmänna. Utskottet menar följaktligen att regleringarna enligt ikraftträdelsestadgandet ger upphov till en så liten inskränkning i ägarens användningsfrihet att de inte påverkar behandlingsordningen för lagförslaget.

Som en faktor som inte direkt har samband med lagstiftningsordningen påpekar utskottet att

Helsingfors den 6 oktober 1995

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Håkämies, vice ordföranden J. Koskinen, medlemmarna Helle, Itälä, Jansson, Kallio,

3 mom. i ikraftträdelsestadgandet avsevärt förlänger den med underhållsbidragen sammankopplade förpliktelsen jämfört med vad som nu är fallet. Eftersom förberedelse tiden, som tidigare konstaterats, är så kort borde det ytterligare utredas i vilken mån en reglering av denna typ är förenlig med de krav på förutsägbara effekter som skäligen skall gälla lagändringar.

Med anledning av det ovan sagda anför grundlagsutskottet vördsamt

att lagförslaget kan handläggas i den ordning 66 § riksdagsordningen föreskriver.

Korkeaola, H. Koskinen, Kuisma, Kurola, J. Leppänen, Nikula, Prusti, Puhjo och Veteläinen samt suppleanten Rehn.